

Souhrnná zpráva o činnosti regionu Trøndelag
(zpráva o partnerském regionu Trøndelag v rámci projektu
„Vzdělávací kursy k problematice EU/EHP v Bruselu“)

1. Obecné informace o regionu	3
a. Demografické údaje	4
b. Geografické údaje.....	4
2. Administrativní rozdělení	4
a. Norsko	4
b. Politické strany	5
c. Správní rozdělení.....	5
d. Norské regiony (landsdeler)	6
e. Norská správa.....	6
f. Kraje.....	7
g. Obce	8
h. Osady.....	8
i. Guvernér.....	8
j. Rozsah kompetencí a financování samospráv	8
3. Region Trøndelag.....	9
a. Činnosti regionu Trøndelag	9
b. Politická struktura kraje	10
c. Politická složení kraje Sør Trøndelag.....	11
d. Organizační schéma orgánů a úřadu kraje Sør Trøndelag	13
f. Organizační schéma orgánů a úřadu kraje Nord Trøndelag.....	16
4. Spolupráce v rámci regionu Trøndelag.....	17
a. Mezinárodní strategie regionu Trøndelag.....	17
b. Společná Rada regionu Trøndelag.....	18
c. Příklady dobré praxe v činnosti obcí a krajů regionu Trøndelag.....	19

1. Obecné informace o regionu

Trøndelag je název regionu rozprostírajícího se ve střední části Norska, který se skládá ze dvou krajů Nord-Trøndelag a Sør-Trøndelag. Spolu s krajem Møre og Romsdal je Trøndelag součástí většího administrativního celku zvaného Střední Norsko (Mid-Norway).

Největším městem regionu je Trondheim. Trondheim leží v kraji Sør-Trøndelag a od 11. do 13. století byl hlavním městem Norska.

Trondheim

Region je osídlen již tisíce let, přičemž první dochované pozůstatky osídlení sahají až do rané doby železné. V minulosti byl Trøndelag rozdělen do několika království. Z hlediska státního uspořádání je zajímavé, že již v těchto dobách lze pozorovat prvky rané demokracie. V dávných královstvích totiž fungovala seskupení svobodných občanů zvaných *ting*. Tato seskupení jsou někdy považována za ranou obdobu dnešních parlamentů.

Ve středověku, konkrétně v polovině 17. století, byla celá oblast středního Norska, tedy Trøndelag spolu s Møre og Romsdal, krátce postoupena Švédsku, následně králem Karlem X. navracena. Dalším důležitým historickým milníkem je rok 1804, kdy byl Trøndelag rozdělen do dvou administrativních zemí.

V oblasti kultury je známé oficiální divadlo regionu, divadlo Trøndelag, folková hudební skupina Arnstein, pro kterou je charakteristické spojení zpěvu a hry kytar. V regionu Trøndelag také často uslyšíte jazz, který je díky jeho výuce v Trondheimu na vysoké úrovni. Region Trøndelag je také považován za národní centrum rockové muziky Norska. Tamní rocková muzika je pro svůj specifický dialekt zvaná Trønder-Rock.

Známým z regionu Trøndelag může být také kávový likér Karsk, který je sice populární, ale pro jeho častou nelegální domácí výrobu také zakázaný.

a. Demografické údaje

Populace regionu Trøndelag čítá přibližně 420.000 obyvatel, z toho v hlavním městě regionu v Trondheimu žije 170.000 obyvatel. Vzhledem k rostoucí tendenci populace regionu je odhadováno, že v roce 2030 by měl počet obyvatel překročit půl milionu osob.

- Obecně v Norsku existuje nízká hustota zalidnění (13,8 obyvatel na 1km²). Přičemž polovina obcí má méně než 5.000 obyvatel a pouze 8 obcí má více než 50.000 obyvatel.

b. Geografické údaje

Region Trøndelag je situován do střední části Norska. Je na západě obklopený mořem, z východu hranicí se Švédskem. Na severu navazuje na další norský region Nordland, na jihu sousedí s kraji Hedmark, Oppland a již zmiňovaným Møre og Romsdal.

Region Trøndelag na mapě Norska

Region Trøndelag

2. Administrativní rozdělení

a. Norsko

Norsko je unitární stát, panující formou vlády pak parlamentní monarchie. Norsko je dědičnou konstituční monarchií, jejíž oficiální hlavou je král. Současným panovníkem je od roku 1991 král Harald V. (narozen 21.2.1937). Nástupcem krále Haralda V. je jeho syn Haakon Magnus (narozen 20.7.1973). Moc zákonodárná je v rukou parlamentu – Storting, který je volen na čtyři roky. Moc výkonná je v rukou norské vlády v čele s ministerským předsedou.

Král je nejen hlavou Norského království, ale stojí také v čele Norské církve. Je vrchním velitelem Norských ozbrojených sil a plní reprezentativní funkce. Vládnoucí panovník je také Velmistrem Norského královského řádu svatého Olafa.

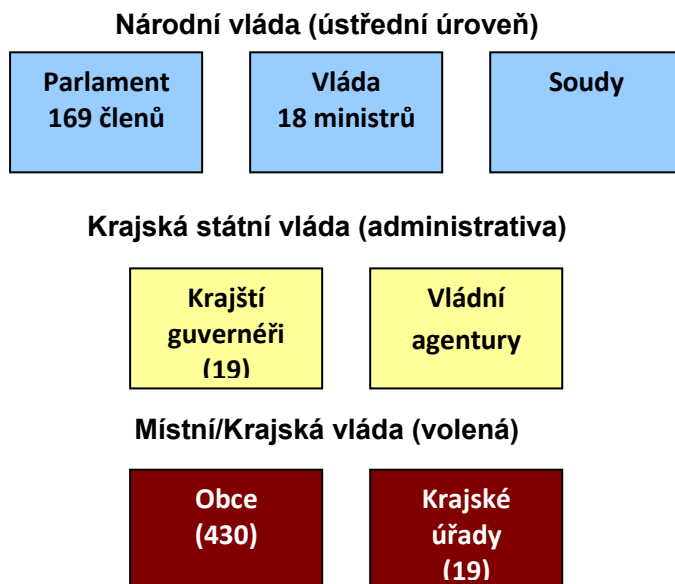
Norský parlament sídlí v hlavním městě Oslo. Parlament - *Storting* se dělí na *Lagting* (horní komora) a *Odelsting* (dolní komora). Počet křesel ve Stortingu se měnil: v roce 1882 měl 114 křesel, v roce 1903 117, v roce 1906 123, v roce 1918 126, v roce 1921 150, v roce 1973 155, v roce 1985 157, v roce 1989 165 a v roce 2005 169 křesel.

b. Politické strany

- a. Norská dělnická strana – *Det norske Arbeiderparti (DNA)* též *Arbeiderpartiet (AP)*
- b. Právce, Norská konzervativní strana – *Høyre (H)*
- c. Strana rozvoje – *Fremskrittspartiet (FrP)*
- d. Křesťanská lidová strana – *Kristelig Folkeparti (KrF)*
- e. Středová strana – *Senterpartiet (Sp)*
- f. Socialistická levicová strana – *Sosialistisk Venstreparti (SV)*
- g. Levice, Norská liberální strana – *Venstre (V)*

c. Správní rozdělení

Veřejná správa v Norsku má trojitou konstrukci s těmito prvky: ústřední vládní instituce, krajské správy a samosprávy. Blaho jednotlivce je úzce spjato s činností krajských a obecních samospráv.

d. Norské regiony (landsdeler)

Norsko je rozděleno na pět hlavních regionů (landsdeler), založených na geografických a dialektických rozdílech. V administrativním členění však toto rozdělení do hlavních regionů hraje jen malou roli.

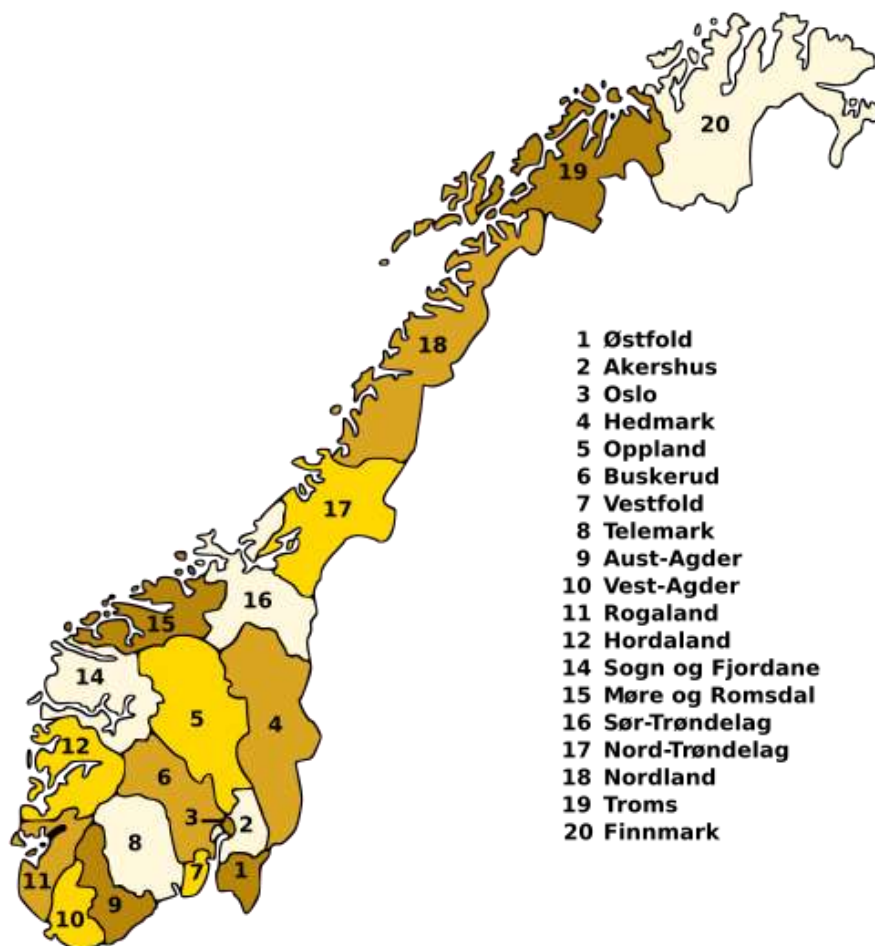
Grafické vyznačení členění Norska na regiony (landsdeler)

e. Norská správa

V Norsku, stejně jako ve všech demokratických režimech, existuje samospráva. Samosprávné celky v Norsku tvoří kraje a obce. Krajské a obecní úřady mají k samosprávné činnosti pověření od státu, přičemž tato pravomoc je upravena státní legislativou. Norský parlament rozhoduje o právních předpisech týkajících se územně samosprávných celků (krajů a obcí). Stát je zodpovědný za aplikaci zákonů a jiných ústředně vydávaných právních předpisů a za jejich kontrolu.

Na úrovni státu jsou zajišťovány ústřední činnosti a činnosti, které by samospráva nebyla schopna zajistit, nebo které by nebylo efektivní na samosprávu přenášet. Oblastmi spadajícími pod správu státu jsou obrana, zahraniční politika, daňový systém, doprava (hlavní dopravní infrastruktura, vnitrostátní silniční síť, železnice), zdravotnictví (specializované zdravotnické služby), školství (vysokoškolské vzdělávání, univerzity), oblast práce a zaměstnanosti, zaměstnaneckých pojištění, oblast zemědělství a životního prostředí. Na této úrovni jsou také zajišťovány činnosti policie, soudů, věznic.

Pevninské Norsko se člení na 19 administrativních regionů zvaných kraje (*fylke*). Jsou jimi Akershus, Aust-Agder, Buskerud, Finnmark, Hedmark, Hordaland, Møre og Romsdal, Nordland, Nord-Trøndelag, Oppland, Oslo, Østfold, Rogaland, Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag, Telemark, Troms, Vest-Agder, a Vestfold.

Grafické vyznačení členění Norska na kraje (fylke)

f. Kraje

Kraje jsou první samosprávnou úrovní. Vláda je zastoupena na místní úrovni prostřednictvím krajských úřadů. Každý kraj má přímo volené krajské shromáždění – „zastupitelstvo“, které je vedeno starostou kraje – „hejtmanem“. Krajský hejtman rozhoduje v záležitostech spadajících do působnosti krajů, zastupuje kraj ve styku s dalšími subjekty.

Kraje zajišťují výkon samosprávných pravomocí např. v oblasti dopravy (regionální infrastruktura, regionální hromadná doprava), školství (sekundární, odborné a vyšší vzdělávání), zdravotnictví (regionální zdravotnictví a zubní lékařství), kultury (kulturní dědictví, knihovny, muzea), regionální rozvoj, rozvoj podnikání na regionální úrovni atd.

g. Obce

Norské kraje jsou rozděleny do 430 obcí (*kommune*). Orgány obcí tvoří přímo volená shromáždění – „zastupitelstva“. Obecní zastupitelstva ze svých členů volí městskou radu a starostu. Některé obce, např. Oslo, Bergen, mají parlamentní systém vlády. Znamená to, že městská rada volí „vládu města“, která je založena na stranickém principu. Tato vláda je zodpovědná za výkonné funkce. Větší obce mohou být rozděleny do městských obvodů nebo městských částí (např. Oslo). Městské části jsou pak odpovědné za některé sociální a kulturní služby. Tyto obvody jsou rovněž vedeny politickými shromážděními, v některých případech volených přímo občany. Obce se zabývají širokou škálou otázek plánování a sociálních služeb, které jsou většinou zdarma. Obce se zapojují i do činností, které nejsou výslovně omezeny zákonem.

Hlavními kompetencemi obcí v Norsku jsou (analogicky jako u krajů): doprava (místní infrastruktura a místní hromadná doprava), školství (základní a mateřské školy), zdravotnictví (poskytování základní zdravotní péče), kompetence v oblasti místního rozvoje (místní územní plánování, užívání půdy), místní otázky životního prostředí (vodní a odpadové hospodářství)

h. Osady

V Norsku dále existuje 96 osad s postavením města. Ve většině případů se hranice těchto osad shodují s hranicemi měst. Avšak mnoho osad obsahuje i velká nezastavěná území sahající mimo teritorium města. Příkladem mohou být rozsáhlé lesy na severu a jihovýchodě Osla, dále také Bergen, jehož území je více než z poloviny tvořeno horskými oblastmi.

i. Guvernér

Na činnost krajů a obcí dohlíží krajský guvernér (*fylkesmann*), kterého jmenuje král. Guvernér tak přímo zastupuje stát na nižších úrovních.

Norsko má také funkci guvernéra (*sysselmann*) pro oblast Špicberky, který je zřízen pod Ministerstvem zahraničních věcí (nikoliv pod ministerstvem pro místní samosprávu a regionální rozvoj jako jiné kraje).

j. Rozsah kompetencí a financování samospráv

Diskuse nad kompetencemi státu, obcí a krajů probíhá již od roku 1814 a v poslední době hlasy volající po změnách v činnostech dokonce sílí. Objevují se upozornění na nerovnoměrné rozdělení národních prostředků mezi stát a samosprávy (v neprospěch samospráv) v porovnání s neúměrným přenosem povinností na samosprávné úrovně. Některé koncepty týkající se rozdělení kompetencí navrhují i slučování obcí do větších administrativních celků a krajů do větších administrativních regionů.

Základní kompetence a povinnosti samospráv jsou stanoveny těmito právními předpisy:

- i. Ústava (r. 1814): Hlavními principy ústavy jsou svrchovanost lidu, dělba moci a lidská práva

ii. Zákon o samosprávě obcí (r. 1837)

- Kraje v tomto zákoně měly definovanou jen nepřímou demokracii (do roku 1976), po novele mají již přímo volené orgány. Zatím poslední úpravy zákona o samosprávě obcí z r. 1992.

3. Region Trøndelag

a. Činnosti regionu Trøndelag

Region Trøndelag se skládá z krajů Nord- a Sør Trøndelag. Vzhledem k podobné velikosti krajů a k jejich geografické poloze zajišťují oba kraje téměř stejné činnosti. Následující popis činností se proto bude týkat obou krajů.

Zatímco termín kraj (*fylke*) označuje zeměpisnou oblast, orgány kraje (*fylkeskommune*) jsou demokraticky volené orgány s pravomocí zajišťovat veřejné blaho v kraji.

Kraj je odpovědný za úkoly, které by vzhledem ke své složitosti nebo náročnosti nebyly schopny obce provádět samy. Ústřední vláda má nejvyšší pravomoc a dohlíží na oba kraje a jednotlivé obecní správy. Činnosti kraje jsou převážně omezeny centrální fiskální politikou vlády, tj. prostřednictvím dotací a blokových grantů.

Mezi hlavní činnosti krajské rady kraje patří regionální rozvoj a vzdělávání. V oblasti regionálního rozvoje rada zajišťuje rozvoj a podporu regionu prostřednictvím místních a mezinárodních partnerství. Rada je zodpovědná za územní plánování a koordinaci, má odpovědnost za životní prostředí. Rada také podporuje kulturní život v regionu. Oblast kultury zahrnuje granty na sport, muzea, festivaly, divadla, orchestry, film a ochranu kulturního dědictví.

Oblast odpovědnosti za regionální dopravu zahrnuje výstavbu a údržbu silnic kraje, přidělování zdrojů pro místní lodní dopravu a autobusové linky, povolení a licence pro provoz taxislužeb, stejně jako dopravu pro zdravotně postižené. V rámci hospodářského rozvoje krajský úřad podněcuje a usnadňuje ekonomický rozvoj prostřednictvím projektů, poradenství a finanční podporu.

Krajská samospráva je zapojena do širokého spektra mezinárodních aktivit. Rada je hlavním partnerem projektů Interreg, účastníkem v jiných projektech EU a má dohody o partnerství s jinými evropskými regiony. Rada také zajišťuje mezinárodní studentské výměnné programy.

Kraj zakládá a spravuje střední školy pro studenty ve věkové skupině 16 – 21 let. Školy spadající pod kraje nabízejí všeobecné a odborné sekundární vzdělávání. Kraj je také zodpovědný za přípravu učňů a vzdělávání dospělých.

Krajská rada zajišťuje také stomatologickou péči pro mládež do dvaceti let prostřednictvím několika desítek stomatologických klinik po kraji.

b. Politická struktura kraje

Krajské zastupitelstvo

Krajské zastupitelstvo je hlavním voleným orgánem kraje. Zastupitelstvo vychází z přímých voleb, které se konají každé čtyři roky. Zastupitelstvo je složeno z 37 členů (Sør-Trøndelag), resp. 35 členů (Nord-Trøndelag). Členové zastupitelstva se scházejí čtyři až pětkrát ročně, aby rozhodovali o zásadních otázkách kraje, včetně rozpočtového a finančního plánování. Hospodářské plánování na období čtyř let je základní činností krajského zastupitelstva. Roční rozpočet je pak závazný pro činnost zastupitelstva.

Rada kraje

Krajské zastupitelstvo volí ze svých členů 9 zástupců (Sør-Trøndelag), resp. 7 zástupců (Nord-Trøndelag) do krajské rady, která má výkonnou pravomoc. Tento orgán se schází dvakrát za měsíc. Rozhoduje a vydává doporučení ve všech záležitostech, pokud zákon nestanoví jinak.

Výbory kraje

Existují tři stálé výbory, jejichž členové jsou voleni krajským zastupitelstvem. Tyto výbory zajišťují pro zastupitelstvo politické vedení v oblastech podle svého zaměření:

- Výbor pro vzdělávání a veřejné zdraví
- Výbor pro hospodářský rozvoj a kulturu
- Výbor pro dopravu a životní prostředí

Předseda krajské rady

Předseda krajské rady (hejtman) je hlavním politickým představitelem kraje. Vedle mnoha jiných politických funkcí hejtman předsedá krajskému zastupitelstvu a krajské radě.

Krajský úřad

Krajský úřad a ostatní krajské instituce poskytují služby pro zajištění a provádění politických rozhodnutí vycházejícím z rady a zastupitelstva. V čele úřadu je ředitel (manažer kraje).

Jako správní ředitel krajského úřadu kraj vede, koordinuje a dohlíží na všechny správní a hospodářské činnosti prováděné v celé krajské radě. Ředitel je také zodpovědný za všechny aspekty týkající se plánování kraje a efektivity poskytovaných služeb. Ředitel a jemu podřízená oddělení mají rovněž významné funkce týkající se politické struktury, např. při přípravě a předkládání návrhů a zpráv o krajském úřadu a o radě kraje.

c. Politické složení kraje Sør Trøndelag

Hejtman (*Fylkesordfører*) - Tore O. Sandvik

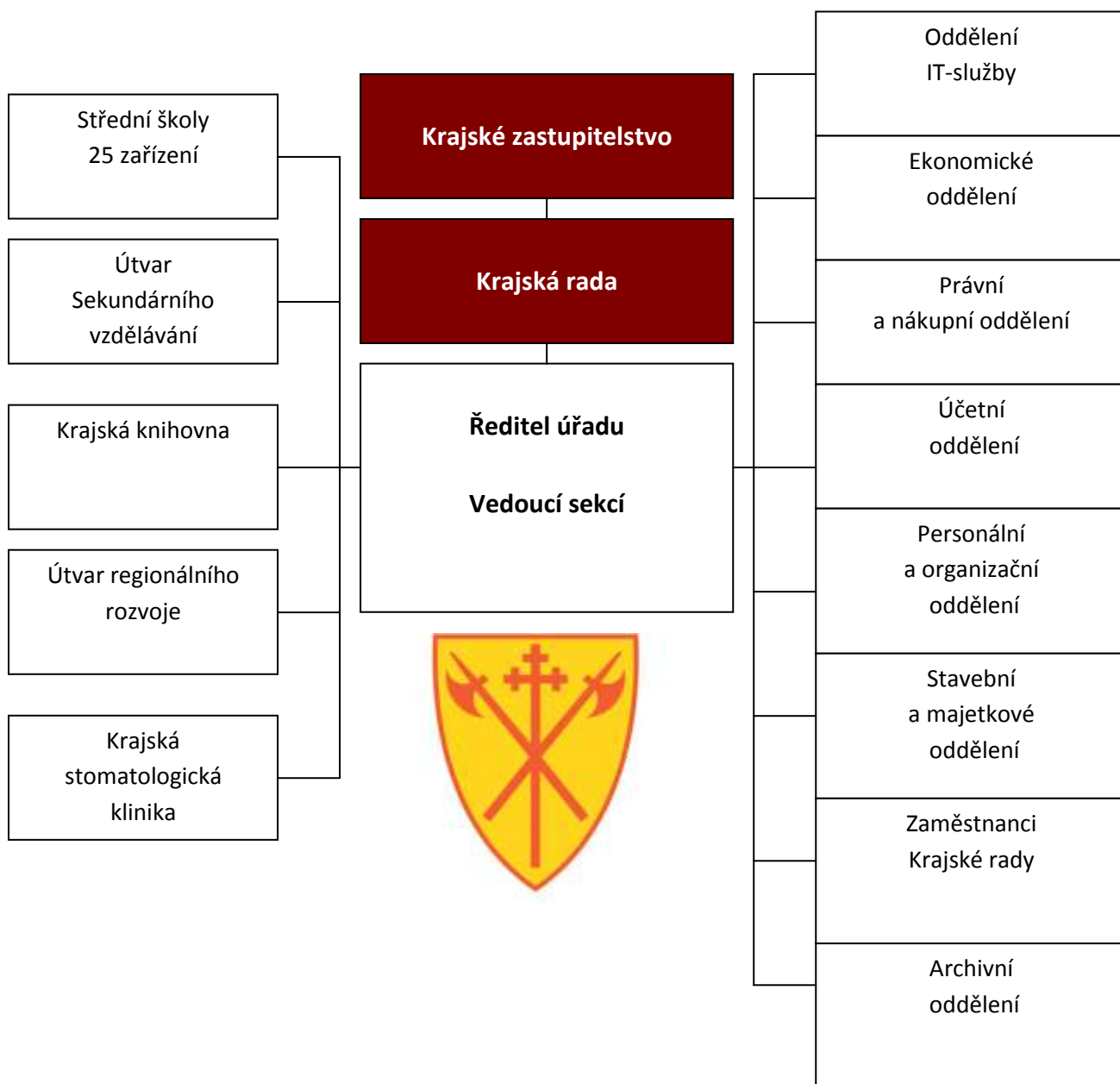

Krajská rada (*Fylkesrådet*)

Arne Braut, zástupce hejtmana (<i>Fylkes-varaord-fører</i>)	
Ola Huke, člen krajské rady (<i>Folkevalgt</i>)	
Morten Ellefsen, člen krajské rady (<i>Folkevalgt</i>)	

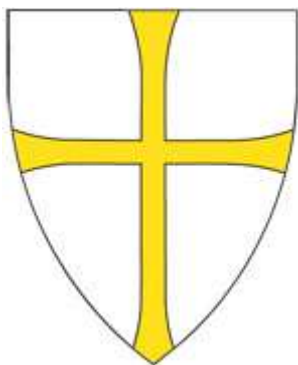
Olav Huseby, člen krajské rady <i>(Folkevalgt)</i>	
Solveig Kvidal, člen krajské rady <i>(Folkevalgt)</i>	
Geirmund Lykke, člen krajské rady <i>(Folkevalgt)</i>	
Karianne Oldernes Tung, člen krajské rady <i>(Folkevalgt)</i>	Bez fotky
Torhild Aarbergbotten, člen krajské rady <i>(Folkevalgt)</i>	

d. Organizační schéma orgánů a úřadu kraje Sør-Trøndelag

e. Politické složení kraje Nord Trøndelag

Hejtman (*Fylkesordfører*) - Gunnar Viken

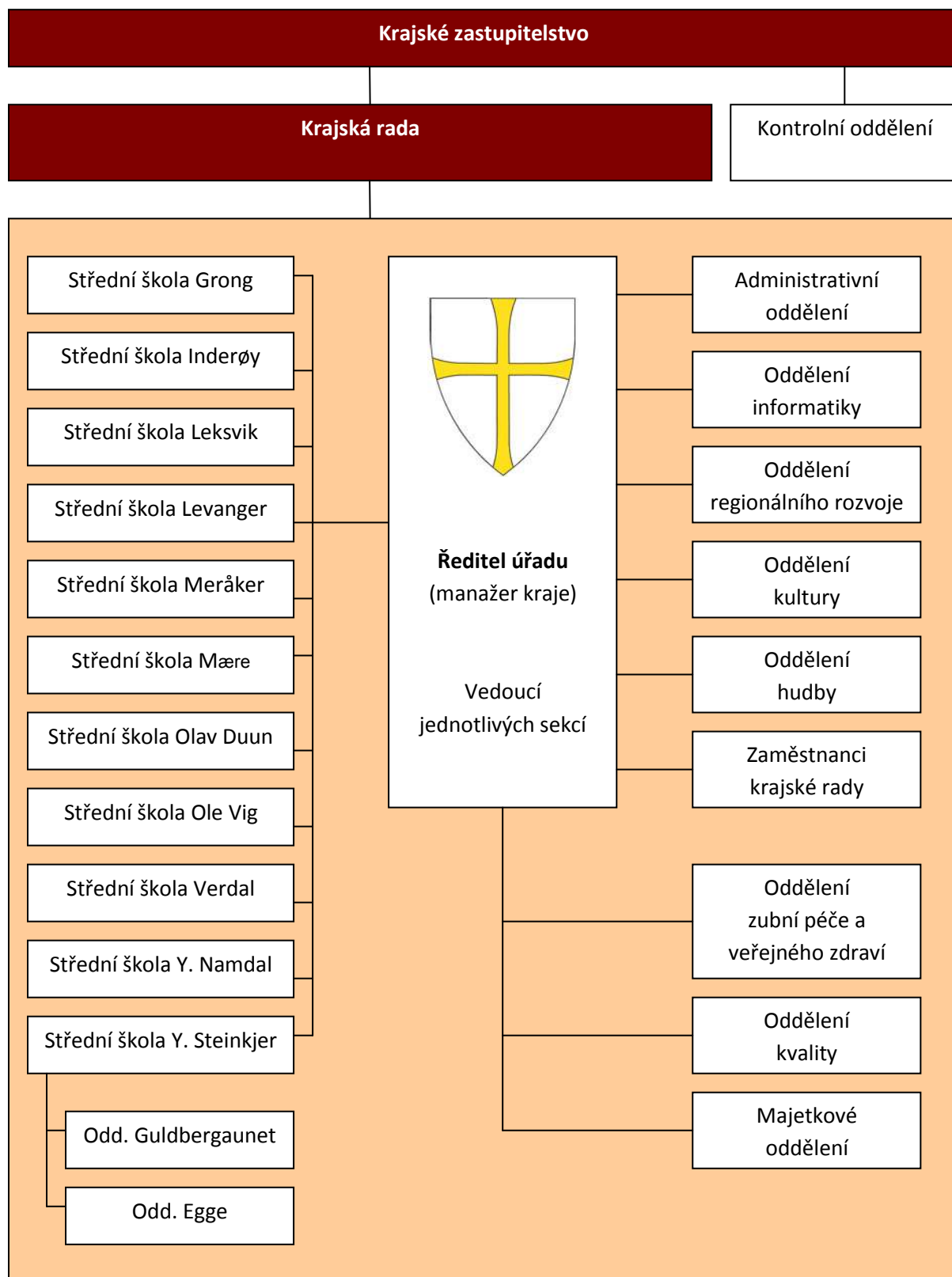

Krajská rada (*Fylkesrådet*)

Alf Daniel Moen	
Anne Marit Mevassvik	

Ingvild Kjerkol		
Tor Erik Jensen		
Johannes Sandstad		
Annikken Kjær Haraldsen		

f. Organizační schéma orgánů a úřadu kraje Nord Trøndelag

4. Spolupráce v rámci regionu Trøndelag

a. Mezinárodní strategie regionu Trøndelag

Mezinárodní strategie regionu Trøndelag, resp. Jednotná mezinárodní strategie regionů Nord-Trøndelag a Sør-Trøndelag je platná pro období 2009-2013. Hlavními výchozími momenty pro strategii bylo:

- úspěšné dopady strategie z let 2008-2009
- Potřeba koncepce udržitelného rozvoje pro regiony a jejich obce v důsledku sílícího vlivu EU a ovlivnění norských samospráv rozhodnutími učiněnými v Evropě

Hlavním cílem pro následující období je internacionalizace podnikání a rozvoje vzdělávání mládeže. Existující a fungující mezinárodní (středoskandinávská) spolupráce by měla nadále pokračovat. Strategie zavádí hodnocení možností spolupráce s ohledem na pokračující vztahy s Ruskem a dálným severem. Strategie se také zaměřuje na hodnocení možností spolupráce s Čínou vzhledem k jejímu masivnímu rozvoji. Cílem strategie je rozvoj a udržení jednotné marketingové pozice celého regionu Trøndelag.

Strategie stanovuje i priority krajů – Nord- a Sør Trøndelag formou dodatků:

Dodatek pro Sør-Trøndelag:

- Činnosti směřující k rozšiřování povědomí o prostupu internacionalizace do vzdělávacích institucí a podniků v regionu
- Dohody s městy Trenčín (2004), Tampere (2005) a Chongqing (2005) budou i nadále pokračovat – intenzita dosavadní spolupráce je proměnlivá
- Ve vztahu k založení takzvaných „triple helix“ (šroubovicových) modelů je vhodné řídit se dobrou praxí měst Tampere a Øresund.

Dodatek pro Nord-Trøndelag:

- Další prioritou v mezinárodní strategii regionu bude rozvoj venkova
- Nová partnerství navázaná by měla být navázaná v souvislosti s pokračováním mezinárodní strategie.

b. Společná Rada regionu Trøndelag

Rada regionu Trøndelag je politickým poradním orgánem pro organizaci spolupráce mezi kraji Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag a městem Trondheim. Oba kraje i město Trondheim mají zájem na podpoře Rady Trøndelag, což přispívá lepší koordinaci činností a spolupráci mezi zainteresovanými stranami.

Rada Trøndelag má pravomoc jednat jménem obou členských krajů a města Trondheim, rada vydává rozhodnutí a vynáší nezávislé názory na důležité otázky, které se týkají jejich organizací. Rada může též sloužit jako řídicí výbor společných rozvojových projektů nebo při řešení úkolů, které jsou přeneseny ze strany státu.

Rada Trøndelag se skládá ze 13 členů; pět členů z krajské rady Sør-Trøndelag, pět členů z krajské rady Nord-Trøndelag a tři členové jsou z Rady města v Trondheim. Jednání rady se mohou účastnit, příp. před radou vystupovat, zástupci Sdružení místních samospráv, členové samospráv obou krajů a starosta města Steinkjer.

Rada Trøndelag jedná na základě shody všech členů. Pokud by přijímané rozhodnutí s dopadem do jednoho konkrétního kraje nebo města Trondheim mělo být v rozporu s jejich zájmy, může být takové rozhodnutí dotčeným členem rady zrušeno. Má-li však rozhodnutí dopad na celý region Trøndelag, je takové rozhodnutí přijato na základě většiny hlasů.

Rada regionu Trøndelag v dubnu 2009 přijala nový statut, ze kterého vzešla pracovní komise složená ze členů hlavních měst krajů Nord-Trøndelag a Sør-Trøndelag, Trondheim a Steinkjer. Z nového statutu vyplývá, že počet zasedání rady regionu Trøndelag klesne, ale komise se bude scházet častěji a její činnost bude více operativní.

c. Příklady dobré praxe v činnosti obcí a krajů regionu Trøndelag

Asociace úřadů:

KS (Norská asociace místních a regionálních úřadů) je společností, která sdružuje všechny obce a města Norska, kraje a cca 500 komunálních podniků. Úkolem KS je zajistit komunálnímu sektoru co nejvýhodnější a nejlepší rámcové podmínky k výkonu činnosti. Po diskusi, ve které se členové delegace zajímali především o systém školství, o financování volnočasových a sportovních aktivit a o rozdělení povinností a odpovědností mezi kraje a obce, jsme se přesunuli k nové budově Opery.

Oblast školství

- obce mají povinnost zajistit dětem předškolní vzdělávání za podpory státu (umísťování dětí do MŠ a ZŠ v místě jejich bydliště)
- výchova k ochraně ŽP a ke správnému odpadové hospodářství součástí výuky na školách i mateřských školách

Oblast činnosti úřadu

- jsou tvořena koordinační centra pro zefektivnění spolupráce veřejné správy, soukromého sektoru a neziskových organizací (např. realizace PPP projektů)
- přenášení pravomoci veřejné správy na nižší stupně správy - decentralizace státních pravomocí. To umožňuje úzkou spolupráci státního, podnikatelského a občanského sektoru.
- zefektivnění chodu úřadu, hledání úspor, spolupráce s úřadem práce (nalezení nového uplatnění pro propuštěné zaměstnance)

Financování místních a regionálních aktivit

- zachování osad a jejich využití pro vědu a výzkum, podpora ze strany státu a municipalit
- provázání spolupráce stát, kraj a obce pro financování turistického ruchu a ochrany ŽP
- podpora ze strany státu a municipalit na zachování přírodních a kulturních památek
- řešení silniční dopravy za podpory státu
- větší finanční podpora státu na záchranu kulturního dědictví

Ostatní oblasti

- podpora zaměstnanosti matek na MD (tvorba pracovních míst na poloviční úvazek)
- zpřístupnění velkých podniků veřejnosti (prezentace bezpečnostních opatření, aby nedocházelo k poškození ŽP, lepší propagace organizace)
- zapojení občanů do veřejné diskuse k novým projektům obce, aby měli možnost se s novými záměry sžít a předešlo se jejich nepřijetí a protestům, v důsledku nedostatečných informací
- významná pomoc a péče o obyvatele postižených veřejně prospěšnou stavbou (ztráta domova, zaměstnání apod.)

Zdroje:

- Podklady a poznámky z přednášek uspořádaných v rámci vzdělávacích kursů
- Podklady získané od Mid-Norway Office
- Internet